

Muz 696

F-8.

Minisztérium 469.465/3a. — 1944. számú
kormányrendeletéhez.

ZHKA. TUD. KÖNYVTÁR
ARCHIVUM

A m. kir. Lett. sz.: 733

honvédség szálfegyvereinek leírása.

A m. kir. honvédelmi minisztérium kiadványa.

BUDAPEST

Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság
1944.

Muz 696

A m. kir. honvédelmi minisztérium 469.465/3a. — 1944. számú
körrendeletéhez.

F-8.

**A m. kir.
honvédség szálfegyvereinek
leírása.**

A m. kir. honvédelmi minisztérium kiadványa.

BUDAPEST

Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság
1944.

ZMKA. TUD. KÖNYVTÁR

ARCHIVUM

Lelt. sz.: 733

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Bevezetés	5
1. §. A gyalogtishti kard	7
2. §. A 40 M. lovastishti kard	10
3. §. A 77 M. lovassági kard	13
4. §. A 4 M. lovassági kard	17
5. §. A 35 M. lovassági kard	21
6. §. A 40 M. gyalogcsendőr kard	21
7. §. A csendőr hosszú lovassági kard	24
8. §. A csendőr rövid lovassági kard	27
9. §. A repülő tishti tőr	28
10. §. A repülő altishti tőr	31
11. §. A folyamőr tishti kard	31
12. §. A folyamőr tishti tőr	34
13. §. A tisztviselői kard	37
14. §. A szálfegyverek gondozása és megvizsgálása . . .	37

Mellékletek.

Táblázat a szálfegyverek méreteiről és súlyadatairól.

1. ábra. A gyalogtishti kard.
2. „ A 40 M. lovastishti kard.
3. „ A 77 M. lovassági kard.
4. „ A 4 M. lovassági kard.
5. „ A 40 M. gyalogcsendőr kard.
6. „ A csendőr hosszú lovassági kard.
7. „ A repülő tishti tőr.
8. „ A folyamőr tishti kard.
9. „ A folyamőr tishti tőr.

Bevezetés.

A m. kir. honvédségnél és csendőrségnél a következő szálfegyverek vannak használatban:

- a gyalogtiszti kard,
- a 40 M. lovastiszti kard,
- a 77 M. lovassági kard,
- a 4 M. lovassági kard,
- a 35 M. lovassági kard,
- a 40 M. gyalogcsendőr kard,
- a csendőr hosszú lovassági kard,
- a csendőr rövid lovassági kard,
- a repülő tiszti tőr,
- a repülő altiszti tőr,
- a folyamőr tiszti kard,
- a folyamőr tiszti tőr,
- a tisztviselői kard.

1. §.

A gyalogtiszti kard.

1. ábra.

A gyalogtiszti kard vágó- és szúrófegyver.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely. Főrészek.

A mérsékeltlen hajlott penge keményre edzett acélból készült. A hegye felé, kb. utolsó harmadában kétélű és mindkét lapján, — felső végétől a kétélű részig — homorúlattal van ellátva. Felső végének meghosszabbítását képező pengenyak, — mely a pengét a markolatba erősíti — nincsen edzve, hanem lágyra hagyott. Penge.

A markolat-tal fogjuk meg és forgatjuk a kardot, mely egyúttal a kézfejet is védi. Markolat.

Részei:

- a kosár (hárítólap, kengyel, gomb),
- a markolat kupak,
- a markolat karika,
- a markolat kupak betét,
- a markolat címesavar és a fogantyú.

A kosár mérsékelten ívelt **hárítólapja** alul a pengenyak számára hosszúkás alakban ki van vágva. A pengenyak e kivágáson van keresztül dugva. A kosár lefelé hajlított hárítólapján hátul, a kardbojt számára két egyenszögű kivágást találunk és a hárítólap vége **gombban** végződik. Elülső része egyenletesen keskenyedve, a közepén kissé behajlított **kengyelt** képezi, melynek vége a pengenyak számára köralakban kivágott.

A **markolat kupak** a fogantyú hátsó részét fűdi le és a fogantyút a pengenyakkal erősen összeköti. A kupak fönt a pengenyak részére át van fűrva. Ezen kívül még egy menetes furatot is találunk rajta a markolat címsavar számára. Kupakos részében a fogantyú felső vége helyezkedik el, alsó végét pedig a **markolat karika** köti össze a fogantyúval.

A gőzölt bükkfa fogantyú feketére festett halbőrrel van bevonva és ezüstözött huzallal körülkötve. A pengenyak befogadására hosszában át van fűrva.

A markolat kupak felső végébe forrasztott **markolat kupak betét** a pengenyak elszegecseltségének aljzatát képezi. A pengenyak részére egy síma, a markolat címsavar részére pedig egy menetes fúrata van. Ez a szegecselés fogja össze szorosán a markolat részeit és a fogantyúban erősen tartja a kard pengéjét.

A markolat kupak betétbe csavart **markolat** éímcsavar takarja és zárja le a pengenyak szegecselését.

A **pengenyak** a kosár hosszúkás kivágásán, a fogantyú furatán, a kengyel keskeny végén, a markolat kupak betéten és a markolat kupak felső végének kivágásán van átdugva.

A **hüvely** a rejtett kard pengéjét védi és a **Hüvely.** pengével nagyjában egyforma alakú.

Részei:

a rugós szájkarika,	} tartópánt,
a felső	
az alsó	
a csúsztatóvas.	

A rugóacélból készült **rugós szájkarika** felső karimája a hüvelybe dugva, a hüvely szájnyílásának támaszkodik és azt óvja. A hüvelybe nyuló két szélesebb oldalán egy-egy lapos, befelé hajlított rugalmas toldata van, melyek a hüvelybe rejtett pengét rögzítik. A rugós szájkarikát forrasztás erősíti a hüvelyhez.

A **felső tartópántnak** a test felé fordított oldalán hosszúkás, kissé ferdén álló, az **alsó tartópánton** pedig hátrafelé néző kerek fület találunk. Ezekbe csatoljuk a kardkötő csatos szíjait.

A régebben gyártott kardoknál a hüvelybe bélés gyanánt két fabetét van elhelyezve. Az újabb kivitelű kardoknál a fabetéteket már nem alkalmazzák.

A fabetétek a penge lapjai és a hüvely közötti űrt töltik ki. Az olajjal átítatott fabetétek a hüvely alsó végétől a rugós szájkarikáig terjednek és utóbbinak rugalmas toldatai alá nyúlnak.

A hüvely alsó végére forrasztott csúsztatóvas a hüvelyt kopástól és horpadástól védi.

A penge, a markolat részei a fogantyú kivételével és a hüvely megfelelő köszörülés és csiszolás után fényesre nikkelezett.

A gyalogtiszti kard méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

2. §.

A 40 M. lovastiszti kard.

2. ábra.

A lovastiszti kard vágó szúró fegyver. Arra is alkalmas, hogy az ellenfél hárítását egy erőteljes csapással átvágjuk és az ellenfelet ezenfelül még meg is sebesítsük.

Főrészek.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely.

Penge.

A kissé hajlott penge szívósan nemesített acélból készült. A hegye közelében kétélű. A penge keményre, kétélű vége különösen keményre edzett, míg a pengenyak lágyra van hagyva. A pengenyak erősíti a markolatba.

A markolattal fogjuk meg és forgatjuk a **Markolat.** kardot, mely egyúttal a kézfejet is védi.

Részei:

- a kosár (hárítólap, kengyel),
- a markolat kupak,
- a markolat karika,
- a kard anya és
- a fogantyú.

A kosár mérsékelten ívelt **hárítólapja** alul a pengenyak számára ki van vágva. A lefelé hajlított hárítólapon hátul a kardbojt felerősítésére két egymással párhuzamos egyenközű kivágást találunk. Mellső része egyenletesen keskenyedve a kosár kengyelét képezi; ennek vége a pengenyak számára köralakban kivágott. Mind a hárítólap, mind a kengyel dúsan van díszítve kivágásokkal és domborművű díszítményekkel.

A **markolatkupak** a fogantyú hátsó részét fõdi le és a fogantyút a pengenyakkal erõsen összeköti. A fogantyúval való szorosabb kapcsolatot, mindkét oldalából elõrenyúló és a fogantyúra simuló toldattal biztosítjuk. A kupak fõnt, a pengenyak menetes vége részére át van fúrva. Kupakos részében a fogantyú felsõ vége helyezkedik el, alsó végét pedig a **markolat karika** köti össze a fogantyúval.

Hátsó lapja biztosabb fogás céljából recézett.

A gõzölt bükkfa **fogantyú** feketére festett halbõrrel van bevonva és ónozott vashuzallal

körülkötve. A pengenyak befogadására hosszában át van fúrva.

A **pengenyak** a hárítólap kivágásán, a fogantyú furatán, a kengyel keskeny végén és a markolat kupak felső végének furatán van át-dugva. Csavarmenetes vége a markolat kupakból kissé kiemelkedik. Az erre csavart **kard anya** fogja össze szorosán a markolat részeit és a kard pengéjét a fogantyúban erősen tartja.

Hüvely. A hüvely a rejtett kard pengéjét védi; a pengével nagyjában egyforma alakú.

Részei:

a hüvely rugó,
 a hüvely karika,
 a felső } tartópánt,
 az alsó }
 2 fabetét és
 a csúsztatóvas.

A rugóacélból készült **hüvelyrugó** a hüvely szájnnyílásába aképpen van szorosán beütve, hogy a vége a hüvelyből kissé kiálljon. A hüvelybe nyúló két szélesebb oldalának egy-egy lapos, befelé hajlított, rugalmas toldata a hüvelybe rejtett pengét rögzíti.

A **hüvely karika** a hüvely szájnnyílását zárja le. A hüvelyrugónak a hüvelyből kiálló részére van forrasztva; a hüvely szájnnyílásának támaszkodik és azt óvja.

A felső tartópántnak a test felé fordított oldalán hosszúkás, kissé ferdén álló, az alsó tartópánton pedig hátrafelé néző fület találunk. Ezekbe csatoljuk a kardkötő csatos szijait.

A fabetétek a penge lapjai és a hüvely közötti ürt töltik ki. Az olajjal átítatott fabetétek a hüvely alsó végétől a hüvely karikáig terjednek és a hüvelyrugó rugalmas toldatai alá nyúlnak.

A hüvely alsó végére forrasztott csúsztatóvas a hüvelyt kopástól és horpadástól védi.

A penge, a markolat részei a fogantyú kivételével és a hüvely megfelelő köszörülés és csiszolás után fényesre nikkelezett.

A lovastishti kard méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

3. §.

A 77 M. lovassági kard.

3. ábra.

A 77 M. lovassági kard vágó és szúró fegyver. Arra is alkalmas, hogy az ellenfél háritását egy erőteljes csapással átvágjuk és az ellenfelet ezenfelül még meg is sebesítsük.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely. Főrészek.

A kissé hajlott penge szívósan nemesített acélból készült. A hegy közelében, — kb. utolsó Penge.

negyedében — kétélű. A penge keményre, kétélű vége különösen keményre edzett, míg a pengenyak lágyra van hagyva. Mindkét lapja, felső végétől a kétélű részig homorulattal van ellátva. A pengenyak erősíti a markolatba.

Markolat.

A markolattal fogjuk meg és forgatjuk a kardot, mely egyúttal a kézfejet is védi.

Részei:

- a kosár (háritólap, kengyel, gomb),
- a kosár hüvely,
- a markolat kupak.
- a markolat szegécs,
- a markolat karika,
- a fogantyú és
- a szegecstok.

A kosár mérsékeltén ívelt háritólapja alul a kosár hüvely számára tojásdad alakban ki van vágva. E mögött a lefelé hajlított háritólapon a kardbojt felerősítésére egy egyenközű kivágást látunk. A háritólap vége hengeralaku gombban végződik. Mellső része egyenletesen keskenyedve a kosár kengyelét képezi. Ennek felső vége a pengenyak számára négyszögalakban ki vágott.

A háritólap kivágásába forrasztott kosár hüvely a háritólapot erősíti és azonkívül a pengét a markolatban szilárdabban rögzíti.

A markolat kupak a fogantyú hátsó részét fődí le és a fogantyút a pengenyakkal erősen

összeköti. Ez összekötést szilárdabbá teszi a mindkét oldalból előrenyúló, a fogantyút átölelő legömbölyített végű és a markolat szegecs részére átfúrt egy-egy toldata. A markolat kupak fönt, a pengenyak számára négyszögalakban ki van vágva. Kupakos részében a fogantyú felső vége helyezkedik el, alsó végét pedig a **markolat karika** köti össze a fogantyúval. Hátsó lapja biztosabb fogás céljából recézett.

A **markolat szegecs** a markolat kupakot, a fogantyút és a pengenyakat köti össze.

A gőzölt bükkfa **fogantyút** feketére festett halbőr borítja. A pengenyak befogadására hosszában át van fúrva.

A pengenyak a háritólap kivágásába forrasztott kosár hüvelyen, a fogantyú fúratán, a kenyel felső keskeny végén és a markolat kupak kivágásán van átdugva.

A markolat kupakra illeszkedő **szegecstok** a pengenyak elszegecselt végének aljzatát képezi. Ez a szegecselés tartja szorosan össze a markolat részeit és a fogantyúba erősen tartja a kard pengéjét.

A **hüvely** a rejtett kard pengéjét védi; a **Hüvely.** pengével nagyjában egyforma alakú.

Részei:

- a hüvely szájkarika,
- a szájkarika betét,
- a szájkarika rugó,

a 2 szájkarika rugószegecs,
 a szájkarika anyacsavar,
 a szájkarika csavar,
 a felső } tartópánt és
 az alsó }
 a csúsztatóvas.

A hüvely szájkarika a szájkarika betét felső végére van húzva és forrasztva s azzal együtt a hüvelybe tolva. A hüvely szájnnyílásának támaszkodik és azt védi.

A szájkarika betét felső része hüvelyt képez. Ennek két szélesebb oldalából egy-egy toldat nyúlik lefelé. Az egyik toldatra a szájkarikarugót 2 szájkarika rugószegecs erősíti. E rugó a hüvelybe rejtett pengét rögzíti. A szájkarika betétet 2 szájkarika csavar erősíti a kard hüvelyéhez. A szájkarika csavarok a hüvelyhez forrasztott és csavarmentes szájkarika anyacsavarokon át nyúlnak a szájkarika betét szintén csavarmentes fúrataiba.

A kardot a felső- és alsó tartópánt segítségével kötjük a kardkötőre.

A felső tartópántnak mindkét oldalán hosszúkas, kissé ferdén álló, az alsó tartópánton pedig hátrafelé néző fület találunk. Ezekbe csatoljuk a kardkötő csatos szijait.

A hüvely alsó végére forrasztott csúsztatóvas a hüvelyt kopástól és horpadástól védi.

A penge, a markolat részei a fogantyú kivételével, a hüvelyre szerelt tartópántok és a csúsztatóvas fényesre, maga a hüvely pedig csak homályosra van csiszolva.

A 77 M. lovassági kard méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

4. §.

A 4 M. lovassági kard.

4. ábra.

A 4 M. lovassági kard vágó és szűrő fegyver. Arra is alkalmas, hogy az ellenfél hárítását egy erőteljes csapással átvágjuk és ezenfelül még meg is sebesítsük.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely. Főrészek.

A kissé hajlott penge szívósan nemesített acélból készült. A hegye közelében, — kb. utolsó negyedében — kétélű. A penge keményre, kétélű vége különösen keményre edzett, míg a pengenyak lágyra van hagyva. A pengenyak a penge felső végének meghosszabbítása; ez erősíti a markolatba. Penge.

A markolattal fogjuk meg és forgatjuk a kardot, mely egyúttal a kézfejet is védi. Markolat.

Részei:

a kosár (hárítólap, kengyel),

a kosár hüvely,

a markolat kupak,

a markolat szegecs,
 a markolat karika,
 a fogantyú és
 a kard anyja.

A kosár mérsékeltén ívelt háritólapja alul a kosárhüvely számára négyszögalakban ki van vágva. A lefelé hajlított háritólapon hátul, a kardbojt felerősítésére két egymással párhuzamos kivágást látunk. Mellső része egyenletesen keskenyedve a kosár kengyelét képezi. Ennek vége a pengenyak számára köralakban kivágott. A háritólap és részben a kengyel kerek kivágásokkal van diszítve.

A háritólap négyszögű kivágásába forrasztott kosárhüvely a háritólapot erősíti és azonkívül a pengét a markolatban jobban rögzíti.

A markolat kupak a fogantyú hátsó részét födi le és a fogantyút a pengenyakkal erősen összeköti. Ez összekötést szilárdabbá teszi, a mindkét oldalából előrenyúló, a fogantyúra simuló, legömbölyített végű és a markolat szegecs számára átfúrt egy-egy toldata. A markolat kupak fönt a pengenyak számára négyszögalakban ki van vágva. Kupakos részében a fogantyú felső vége helyezkedik el, alsó végét pedig a markolat karika köti össze a fogantyúval. Hátsó lapja biztosabb fogás céljából recézett.

A markolat szegecs a markolat kupakot, a fogantyút és a pengenyakat köti össze.

A gőzölt bükkfa fogantyút feketére festett halbőr borítja. A pengenyak befogadására hosszában át van fúrva.

A pengenyak a háritólap kivágásába forrasztott kosárhüvelyen, a fogantyú furatán, a kenyel felső keskeny végén és a markolat kupak furatán van átdugva. Csavarmenetes vége a markolat kupakból kissé kiemelkedik. Az arra csavart kard anya fogja össze szorosán a markolat részeit és a kard pengéjét a fogantyúban erősen tartja.

A hüvely a rejtett kard pengéjét védi; a pengével nagyjában egyforma alakú. Hüvely.

Részei:

- a hüvely szájkarika,
- a szájkarika betét,
- a szájkarika rugó,
- a 2 szájkarika szegecs,
- a szájkarika csavar,
- a szájkarika anyacsavar,
- a 2 fabetét,
- a felső } tartópánt és
- az alsó }
- a esúsztatóvas.

A hüvely szájkarika, a szájkarika betét felső végére van húzva és forrasztva s azzal együtt a hüvelybe tolva. A hüvely szájnnyílásának támaszkodik és azt védi.

A szájkarika betét felső része hüvelyt képez. E hüvelyes rész két szélesebb oldalából egy-egy toldat nyúlik lefelé. Az egyik toldatra a szájkarika rugót 2 szájkarika rugó szegecs erősíti. E rugó a hüvelybe rejtett pengét rögzíti. A szájkarika betétet 2 szájkarika csavar erősíti a kard hüvelyéhez. A szájkarika csavarok a hüvelyhez forrasztott és csavarmenetes szájkarika anyacsavarokon át nyúlnak a szájkarika betét szintén csavarmenetes furataiba.

A fabetétek a penge lapjai és a hüvely közötti ürt töltik ki. Az olajjal átítatott fabetétek a hüvely alsó végétől a hüvely szájkarikáig terjednek és a szájkarika betét toldata alá nyúlnak.

A kardot a felső és alsó tartópánttal kötjük a kardkötőre.

A felső tartópántnak a test felé fordított oldalán hosszúkás, kissé ferdén álló, az alsó tartópánton pedig hátrafelé irányuló fület találunk. Ezekbe csatoljuk a kardkötő csatos szíjait.

A hüvely alsó végére forrasztott csúsztatóvas a hüvelyt kopástól és horpadástól védi.

A penge, a markolat részei a fogantyú kivételével, a hüvelyre szerelt tartópántok és a csúsztatóvas fényesre, maga a hüvely pedig csak homályosra van csiszolva.

A 4 M. lovassági kard méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

5. §.

A 35 M. lovassági kard.

A 35 M. lovassági kard vágó és szúró fegyver. Arra is alkalmas, hogy az ellenfél háritását egy erőteljes csapással átvágjuk és ezenfelül még meg is sebesítsük.

A 35 M. lovassági kard lényegtelen eltérésektől eltekintve ugyanolyan kivitelű és összeállítású, mint a 4 M. lovassági kard. Különbséget főleg méreteiben és súlyában találunk. Ezeket az adatokat az 1. tábla tünteti fel.

6. §.

A 40 M. gyalogcsendőr kard.

5. ábra.

A 40 M. gyalogcsendőr kard vágó és szúró fegyver.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely. Főrészek.

Az elég erősen hajlott penge szívósan nemesített acélból készült. A hegye felé, kb. utolsó harmadában kétélű. A penge keményre, kétélű része különösen keményre edzett, míg a pengenyak lágyra van hagyva. Mindkét oldalán homorúlattal van ellátva és a pengenyak erősíti a markolatba. Penge.

Markolat. A markolattal fogjuk meg és forgatjuk a kardot, mely egyúttal a kézfejet is védi.

Részei:

- a kosár (háritólap, kengyel, gomb),
- a kosár hüvely,
- a markolat kupak,
- a markolat karika,
- a fogantyú és
- a markolat kupak gomb.

A kosár mérsékeltén ívelt háritólapján hosszúkás kivágást találunk. Ebbe a kivágásba van forrasztva a pengenyakat befogadó kosár hüvely. A kosár háritólapja hátul gombban végződik, mellső része pedig kissé keskenyedve és egyenletesen meghajlítva a kengyelt képezi, melynek vége a pengenyak számára köralakban kivágott.

A markolat kupak a fogantyú hátsó lapját födi le és ezt a pengenyakkal erősen összeköti. Kupakos részébe a fogantyú felső vége illeszkedik. A markolat kupak és a fogantyú alsó végét a markolat karika szorítja össze.

A fogantyú fekete tömör gumiból készült, felületén sűrűn, apró kiálló dudorok borítják; a pengenyak befogadásaára, hosszában át van fúrva.

A pengenyak a háritólap kivágásába forrasztott kosárhüvelyen, a fogantyú furatán, a kengyel felső végén és a markolat kupak kivágásán van át dugva. A markolat kupakra illeszkedő markolat kupak gomb a pengenyak elszegecselt

végének aljzatát képezi. Ez a szegecselés tartja szorosan össze a markolat részeit és a fogantyúban erősen tartja a kard pengéjét.

A hüvely a rejtett kard pengéjét védi és nagyjában a pengével egyforma alakú. Hüvely.

Részei:

- a hüvelybetét,
- a 2 hüvelybetét rögzítő csavar,
- a 2 erősítő szem,
- a 2 fabetét,
- a hüvelytartó kamó és
- a hüvelyvég gomb.

A rugóacélból készült hüvelybetét a hüvely szájnnyílásába van tolva. Felső karimája a kard-hüvely szájának támaszkodik és azt védi. A hüvelybe nyúló két hosszabb oldalán 1—1 lapoz, befelé hajlított rugalmas toldata van. Ezek a rejtett pengét és a fabetéteket rögzítik. A hüvelybetétet két hüvelybetét rögzítő csavar erősíti a hüvelyhez. A rögzítőcsavarok a hüvelybe forrasztott és csavarmenetes 1—1 erősítő szemek át nyulnak a hüvelybetét szintén csavarmenetes furataiba.

A fabetétek a penge lapjai és a hüvely közötti ürt töltik ki és a pengét szorosan tartják. Az olajjal átítatott fabetétek a hüvely alsó végétől a hüvelybetétig terjednek és utóbbinak rugalmas toldatai alá nyulnak.

A hüvely külső oldalára, a szájnylástól 35 mm-re forrasztott szívalakú **hüvelytartó kamó**, a kardnak a hüvelytáskában való felfüggesztésére szolgál.

A **hüvelyvég gomb** a hüvely alsó végére van forrasztva.

A penge és a markolat részei a fogantyú kivételével fényesre csiszoltak; a hüvely felülete mélyfekete színű lakkal van befestve és festés után beégetve.

A 40 M. gyalogszendőr kard méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

7. §.

A csendőr hosszú lovassági kard.

6. ábra.

A csendőr hosszú lovassági kard vágó és szúró fegyver. Arra is alkalmas, hogy az ellenfél háritását egy erőteljes csapással átvágjuk és az ellenfelet ezenfelül még meg is sebesítsük.

Főrészek.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely.

Penge.

A kissé hajlott penge szívósan nemesített acélból készült. A hegye közelében — kb. utolsó harmadában — kétélű. A penge keményre, kétélű vége különösen keményre edzett, míg a **pengegyak** lágyra van hagyva. Mindkét lapja felső

végétől a kétélű részig homorulattal van ellátva. A pengenyak erősíti a markolatba.

A markolattal fogjuk meg és forgatjuk a **Markolat.** kardot, mely egyúttal a kézfejet is védi.

Részei:

a kosár (hárítólap, kengyel, gomb),

a kosár hüvely,

a markolat kupak,

a markolat karika,

a fogantyú és

a markolat kupak gomb.

A kosár mérsékelten ívelt **hárítólapja** alul a kosár hüvely számára hosszúkás alakban ki van vágva. E mögött a lefelé hajlított háritólapon a kardbojt felerősítésére egyenközű kivágást látunk. A háritólap vége hengeralakú **gombban** végződik. Mellső része egyenletesen keskenyedve a kosár **kengyelét** képezi. Ennek felső vége a pengenyak számára köralakban kivágott.

A háritólap kivágásába forrasztott **kosár hüvely** a háritólapot erősíti és azonkívül a pengét a markolatba szilárdabban rögzíti.

A **markolat kupak** a fogantyú hátsó részét fõdi le és a fogantyút a pengenyakkal erősen összeköti. Fõnt a pengenyak számára négyszög alakban van kivágva. Kupakos részében a fogantyú felső vége helyezkedik el, alsó végét

pedig a **markolat karika** köti össze a fogantyúval.

A fekete, tömör gumi **fogantyú** felülete sűrűn, apró kiálló dudorokkal borított. A pengenyak befogadására hosszában át van fúrva.

A pengenyak a háritólap kivágásába forrasztott kosár hüvelyen, a fogantyú furatán, a kengető felső keskeny végén és a markolat kupak kivágásán van át dugva.

A markolat kupakra illeszkedő **markolat kupak gomb** a pengenyak elszegecselte végének aljzatát képezi. Ez a szegecselés tartja szorosan össze a markolat részeit és a fogantyúban erősen tartja a kard pengéjét.

Hüvely.

A **hüvely** a rejtett kard pengéjét védi; a pengével nagyjában egyforma alakú.

Részei:

- a hüvely szájkarika,
- a szájkarika betét,
- a szájkarika rúgó,
- 2 szájkarika szegecs,
- a felső } tartópánt és
- az alsó }
- a csúsztatóvas.

A hüvely szájkarika a szájkarika betét felső végére van húzva és forrasztva s azzal együtt a hüvelybe tolva. A hüvely szájnnyílásának támaszkodik és azt védi.

A szájkarika be'ét felső része hüvelyt képez. Ennek két szélesebb oldalából 1—1 toldat nyúlik lefelé. Az egyik toldatra a szájkarika rúgót 2 szájkarika rúgó szegecs erősíti. E rúgó a hüvelybe rejtett pengét rögzíti.

A kardot a felső és alsó tartópánt segítségével kötjük a kardkötőre.

A felső tartópántnak a test felé fordított oldalán hosszúkás, kissé ferdén álló, az alsó tartópánton pedig hátrafelé néző fület találunk. Ezekbe csatoljuk a kardkötő csatos szíjait.

A hüvely alsó végére forrasztott csúsztatóvas a hüvelyt kopástól és horpadástól védi.

A penge, a markolat részei a fogantyú kivéte'ével, a hüvelyre szerelt tartópántok és a csúsztatóvas fényesre, maga a hüvely pedig csak homályosra van csiszolva.

A csendőr hosszú lovassági kard méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

8. §.

A csendőr rövid lovassági kard.

A csendőr rövid lovassági kard vágó és szúró fegyver. Arra is alkalmas, hogy az ellenfél háritását egy erőteljes csapással átvágjuk és ezenfelül még meg is sebesítsük.

Ugyanolyan kivitelű és összeállítású, mint csendőr hosszú lovassági kard. Különbséget csupán méreteiben és súlyában találunk.

A csendőr rövid lovassági kard méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

9. §.

A repülő tisztí tör.

7. ábra.

A repülő tisztí tör szűrő fegyver.

Főrészek.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely.

Penge.

Az egyenletesen keskenyedő penge nemesített acélból készült. Igen hegyes és végig kétélű. Egyik lapját a magyar szent korona, a hármas halom, a turul és cizellálás díszíti. A meghosszabbítását képező pengenyak erősíti a markolatba. A pengenyak vége hengeralakú és csavarmenetes. Két furatot találunk rajta a rögzítő rúgó felerősítésére.

Markolat.

A markolattal fogjuk meg a töröt és döfünk vele.

Részei:

a törkereszt,

a turul díszítés,

a rögzítő rúgó,

2 súlyosztott fejű szegecs,

a rúgós nyomógomb,
 a fogantyú,
 a turulfej és
 a turulfej csavar.

A törkereszt a markolat alapja. Hüvelyes részébe a fogantyú alsó vége nyúlik. Alul, két oldalából jobbra és balra egy-egy kissé hajlított és csigában végződő kar áll ki. Alsó lapján T-alakú kivágást látunk a penge és a rugós nyomógomb szárának befogadására.

A turul díszítés kiterjesztett szárnyú turul madarat ábrázol. Ezüst forrasztás erősíti a törkeresztre.

A rögzítő rúgó a hüvelybe rejtett pengét rögzíti. Kicsúszását azzal akadályozza meg, hogy a rúgó végét képező fog a hüvely ütközőlapjába kapaszkodik. A rögzítő rúgót a pengenyakhoz 2 sülyesztett fejű szegecs erősíti.

A rögzítő rúgóra szegecselt rúgós nyomógomb lenyomása után húzhatjuk csak ki a tört a hüvelyből. A tör rejtéséhez a rúgós nyomógombot nem kell lenyomni, a rúgó hatására az önműködőleg bekattan.

A fogantyú feketére festett kemény gumból készült. Felülete hosszában bordázott, belseje pedig a pengenyak befogadására át van fúrva. Alsó vége a törkereszt hüvelyébe, felső kerek toldata a turulfej üregébe nyúlik.

A pengenyak meneteire csavart **turulfej** fogja össze szorosán a markolat részeit és a tör pengéjét a fogantyúban erősen tartja.

A **turulfej csavar** a turulfejet a fogantyúval köti össze és a turulfej lecsavarodását akadályozza meg.

Hüvely. A hüvely a rejtett tör pengéjét védi; a pengével nagyjában egyforma alakú.

Részei:

a jobb félhüvely,
a bal félhüvely és
az ütközőlap.

A hüvely két részből, a **jobb és bal félhüvelyből** van összeforrasztva. A hüvely külső oldalán, — a bal félhüvelyen — a szent koronát látjuk dombormívű kivitelben. A hüvely egyébként is dúsan van díszítve cirádákkal, dombornyomással és bordázással. Alul gombban végződik, fönt: egymás alatt lévő két kerek fülével erősíthető a derékszíjra.

Az **ütközőlap** a hüvely szájnyílására van farrasztva és azt védi. T-alakú kivágásának hosszabbik részébe a pengét toljuk, az erre merőlegesen rövidebbikbe pedig a rögzítő rúgó foga nyúlik, mely a hüvelybe rejtett tört rögzíti.

A tör pengéje fényesre nikkelezett, a turulfej, a törkereszt, az ütközőlap és a hüvely aranyozott, a turuldíszítés és a rúgós nyomógomb ezüstözött.

Repülő tiszti tőr méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

10. §.

A repülő altiszti tőr.

A repülő altiszti tőr alakjára nézve, méreteiben és részeiben teljesen megegyezik a repülő tiszti tőrrel. A kettő egymástól a következőkben tér el:

A repülő altiszti tőr pengéje sima, díszítés nélküli.

A turulfej, a tőrkereszt, az ütközőlap és a hüvely nem aranyozott, hanem ezüstözött.

A turuldíszítés bronz.

11. §

A folyamőr tiszti kard.

8. ábra.

A folyamőr tiszti kard vágó és szúró fegyver.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely. Főrészek.

A mérsékelt hajlót penge nemesített acélból készült. A hegye közepében, kb. utolsó negyedében kétélű. A penge keményre, kétélű vége különösen keményre edzett, míg a pengenyak

Penge.

lágyra hagyott. A végén csavarmentes penge-nyak erősíti a markolatba.

Markolat. A markolattal fogjuk meg és forgatjuk a kardot, mely egyúttal a kézfejet is védi.

Részei:

a kosár (hárítólap, kengyel, gomb),

a markolat kupak,

a markolat karika,

a kard anya és

a fogantyú.

A sárgaréz kosár mérsékelten ívelt hárítólapja alul a pengenyak számára ki van vágva. A lefelé hajlított hárítólap vége madárfejjé alakított gombban végződik. Mellső része egyenesen keskenyedve a kosár kengyelét képezi. A kengyel vége a pengenyak számára köralakban kivágott.

A kosár dúsan díszített. Így a hárítólapon: a magyar címer fölött a szent koronát tartó angyalok domborművét, a kengyelen pedig: horgonyba kapaszkodó sellőket, s egyéb díszítéseket látunk.

A sárgaréz markolat kupak a fogantyú hátsó részét fűdi le és a fogantyút a pengenyakkal erősen összeköti. A kupak fönt, a pengenyak mentes vége részére át van fűrva. Kupakos részében a fogantyú felső vége helyezkedik el, alsó végét pedig a markolat karika köti össze.

a fogantyúval. Domborművekkel szintén dúsan díszített.

A sárgaréz **markolat karika** a fogantyú és a markolat kupak alsó végét fogja körül és köti össze. Mellső részéből előrenyúló, gombban végződő kar a kardbojt felerősítésére szolgál.

A gőzölt bükkfa **fogantyú** feketére festett halbőrrel van bevonva és sárgarézzel bevont vas-huzallal körülkötve. A pengenyak befogadására hosszában át van fúrva.

A pengenyak a háritólap kivágásán, a fogantyú fúratán, a kengyel keskeny végén és a markolat kupak fúratán van átdugva. A csavarmentes végére csavart **kardanya** fogja össze szorosan a markolat részeit és a kard pengéjét a fogantyúban erősen tartja.

A **hüvely** a rejtett kard pengéjét védi; a pengével nagyjában egyforma alakú. Vasbádogból készült és mélyfeketére festett lóbőrrel van bevonva. A bőr varrása a hüvely test felőli oldalának a közepére esik.

Hüvely.

Részei:

- a hüvelyes szájkarika,
- a tartópánt és
- a hüvelyes csúsztatóvas.

A **hüvelyes szájkarika** egy sárgaréz hüvely, melyet felül a penge keresztmetszetének megfelelő áttörtetű lemez zár le. A kard bőrrrel bevont hüvelyére húzva a hüvely szájnnyílását védi,

A test felé fordított oldalán hosszúkás, kissé ferdén álló fület találunk a kardkötő egyik csatos szíja számára. Külső oldalát horgony díszíti.

A sárgarézből készült s díszítéssel ellátott tartópánton hátrafelé néző kerek fület találunk a kardkötő másik csatos szíja részére.

A hüvelyes csúsztatóvas szintén sárgarézből készült, cirádákkal díszített hüvely, melynek alsó végébe van a csúsztatóvas forrasztva. A kard hüvelyének végére húzva, azt kopástól és horpadástól védi.

A kard pengéje fényesre nikkelezett, az összes többi látható fémrész pedig sárgaréz.

A folyamőr tisztí kard méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

12. §.

A folyamőr tisztí tör.

9. ábra.

A folyamőr tisztí tör szűrő fegyver.

Főrészek.

Főrészei: a penge, a markolat és a hüvely.

Penge.

Az egyenletesen keskenyedő penge nemesített acélból készült. Igen hegyes és végig kétélű. Mindkét lapjába egy-egy horgony és más egyéb díszítés van maratva. A meghosszabbítását képező pengenyak erősíti a markolatba.

A pengenyak hengeralakú vége csavarmenetes és a rögzítő rúgó felerősítése céljából át van fúrva.

A markolattal fogjuk meg a tört és döfünk **Markolat.**
vele.

Részei:

- a törkereszt,
- a rögzítő rúgó,
- a nyomógomb,
- a fogantyú,
- a zárócsavar és
- 1 süllyesztett fejű szegecs.

A törkereszt a markolat alapja. Fölfelé nyúló hüvelyes részébe a fogantyú alsó vége nyúlik. Alul, két oldalából jobbra és balra egy-egy kissé hajlított és csigában végződő kar nyúlik ki. Alsó lapja a pengenyak és a nyomógomb szárának befogadására kivágott.

A rögzítő rúgó lemeZRúgó, mely a hüvelybe rejtett pengét rögzíti. Kicsúszását azzal akadályozza meg, hogy a rúgó végének fogja a hüvely ütközőlapjába kapaszkodik. E rúgót a pengenyakhoz egy süllyesztett fejű csavar erősíti.

A tört hüvelyéből csak a nyomógomb lenyomása után húzhatjuk ki. A tör rejtéséhez a nyomógombot nem kell lenyomni.

A fogantyú kívül csigamenetes, fehérre festett és lakkozott bükkfa. Belül a pengenyak számára át van fúrva. A csigamenetben aranyozott huzallal van körülkötvve. Alsó vége a tör-

kereszt hüvelyébe, felső hengeres toldata a záró csavar üregébe nyúlik.

A pengenyak meneteire csavart záró csavar fogja össze szorosan a markolat részeit és a tör pengéjét a fogantyúban erősen tartja.

Hüvely.

A hüvely a rejtett tör pengéjét védi; a pengével nagyjában egyforma alakú.

Részei:

a jobb félhüvely,
a bal félhüvely,
az ütközőlap és
2 fabetét.

A hüvely két részből, a jobb és bal félhüvelyből van összeforrasztva. A hüvely külső oldalán, — a bal félhüvelyen — fönt a belepréselt horgonyt, lent pedig a szigonyos Nep-tunk látjuk. Ezen kívül a hüvely mindkét oldala cizellálással dúsan díszített. Alul gombban végződik. Fönt egymás alatt kiképzett két kerek fülébe húzott egy-egy karikával erősíthető a derékszíjra.

Az **ütközőlap** a hüvely szájnylásába van forrasztva és azt védi.

A két **fabetét** a penge lapjai és a hüvely közti űrt töltik ki. Az olajjal átitatott fabetétek a hüvely alsó végétől az ütközőlapig terjednek.

A tör pengéje fényesre nikkelezett, a látható fémrészek pedig, mint a hüvely, az ütköző-

lap, a törkereszt és a zárócsavar aranyozott.

A folyamőr tisztí tör méreteit és egyéb adatait az 1. tábla tünteti fel.

13. §.

A tisztviselői kard.

A tisztviselői kard vágó és szűrő fegyver. Alakjára nézve, méreteiben és részeiben teljesen egyforma a gyalog tisztí karddal. Az egyetlen különbség az, hogy a tisztviselői kard markolatának összes fémrészei, tehát: a kosár, a markolat kupak, a markolat karika és a markolat címcsvár sárgarézvel vannak befuttatva.

A tisztviselői kard méreteit és egyéb adatait illetőleg lásd a gyalog tisztí kardnál megadott méreteket és adatokat.

14. §.

A szálfegyverek gondozása és megvizsgálása.

A kardokat tisztítás céljából szétszedni tilos. Gondozás.

A szálfegyvereket a következő szerekkel tisztítsuk: kóc, vászon- és gyapotrongy, kőolaj, fegyverkenőcs és egységes olaj. Más tisztítószereket nem szabad használni.

A tisztításnál a fémrészeket a fegyverkefével keféljük le és utána száraz ronggyal töröljük le.

A keményebb mocskot áztassuk fél petróleummal és rövid idő múlva kóccal dörögöljük át.

Ha rozsdá képződött, akkor a rozsdás helyeket szárazon dörögöljük le és azután kőolajjal kenjük be, majd rövid idő múlva a rozsdát kóccal dörögölve távolítsuk el. Ha a rozsdá már mélyebben berágódott, akkor a kőolajat hagyjuk hosszabb ideig a rozsdás helyen és a rozsdá ledörögölését és kőolajjal való bekenését mindaddig ismételjük meg, míg a rozsdaréteg teljesen el nem tűnt. A rozsdá eltünése után a fémrészen visszamaradt kőolajat gondosan távolítsuk el és a rozsdá helyén mutatkozó sötét foltot fegyverkenőccsel bőven kenjük be.

Az aranyozott, ezüstözött, vagy nikkelezett részekre tapadt port, piszkot, nedvességet, stb. lehetőleg tiszta, puha ronggyal távolítsuk el. Ezeket ne zsírozzuk be.

A legénységi szálfegyverek markolatának fémrészei fényesek legyenek; a penge lapjait leheletszerűen kenjük be fegyverkenőccsel.

A fogantyúkat borító megkopott, ledörzsölt halbőr részeket újra kell feketíteni.

A belsejükben is átnedvesedett hüvelyeket — fűtött kályhától, vagy tüztől távol — szárítsuk meg.

A szálfegyverek részei hibátlanok, repedés- és törésmentesek legyenek. A penge egyenes, nem pedig elgörbült.

A rendesen gondozott kard fémrészei rozsdátlanok és fényesek. A feketített részek ne legyenek ledörzsölve, a lakkozás ne legyen lekopott.

A penge a hüvelyben ne lötyögjön. Ha a kardot markolatával lefelé fordítjuk, a penge a hüvelyből ne csússzon ki. A pengének meg legyen az előírt hossza és ne legyen csorba.

A hüvely ne legyen elhajlítva, vagy horpadt; a fabetétek — azoknál a szálfegyvereknél, melyeknél rendszeresítve vannak — ne hiányozzanak a hüvelyből.

A szájkarika, illetve a hüvelybetét csavarok ne hiányozzanak és legyenek erősen megszorítva.

A pengenyak szegecselése, illetve csavarja erősen tartson, ne legyen meglazulva. Ügyszintén erősen tartson a rugós szájkarika, illetve a hüvelykarika, a hüvely szájkarika és a hüvelybetét.

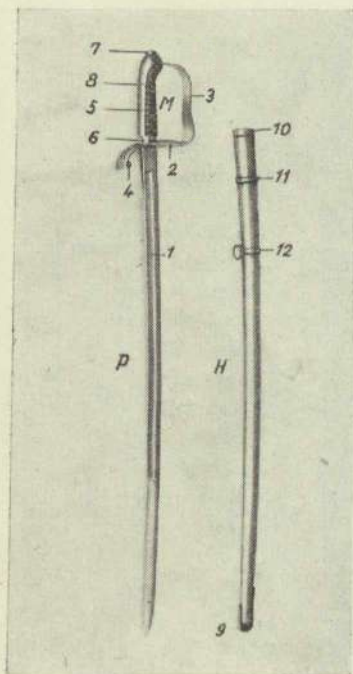
Egyebekben az «F-20», illetve az «F-20 ö.» Útmutatásban a szálfegyverek gondozására, megvizsgálására, javítására, raktárolására, stb. vonatkozó határozványok, ez útasításban ismeretett szálfegyverekre érvényben vannak.

Mellékletek.

Táblázat a szálfegyverek méreteiről és súlyadatairól.

		Gyalogtiszti	40 M. lovas-tiszti	77 M. lovas-sági	4 M. lovas-sági	35 M. lovas-sági	40 M. gyalogs-csendőr	Csendőr, hosszú lovas-sági	Csendőr, rövid lovas-sági	Replilótiszti	Folyamór-tiszti	Folyamór-tiszti	Megjegyzés	
		kard									tőr	kard		tőr
A penge	hossza penge-nyak nélkül mm	750*	817	764	860	775	640	810	769	213	745	290	* Rövid, közep és hosszú penge	
	szélessége mm	a markolatnál	30	27	32	32	31·5	30	29	29	21	23		17
		a kétél kezdésénél mm	24·4	22·5	28·5	27·5	24	25·5	25·8	25·3	21	18		17
	lokának vastagsága a markolatnál mm	7·2	7	8	8·5	8·5	7	7·6	7·8	4	5	4		
A pengenyak hossza mm		161	166	130	167	158	146	146	146	137	125	115		
A teljes kard (tőr) hossza mm		911*	983	894	1027	933	786	956	915	350	870	405		
A kard (tőr)	özepes súlya gr	800	1000	890	1070	770	780	800	760	300	680	250		
A hüvely		510	870	670	680	530	380	550	520	200	440	110		

A gyalogtiszti kard.

P = penge

M = markolat

H = hüvely

1 homorulat

2 háritólap

3 kengyel } kosár

4 gomb

5 markolat kupak

6 markolat karika

7 markolat címesavar

8 fogantyú

9 csusztatóvas

10 rúgós szájkarika

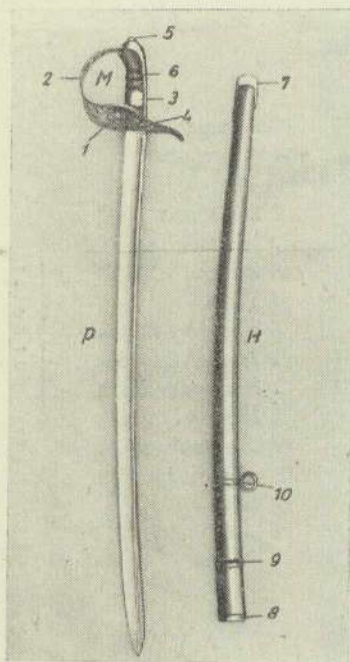
11 felső

12 alsó } tartópánt

markolat

1. ábra.

40 M. lovastiszi kard.

P = penge

M = markolat

H = hüvely

1 háritólap } kosár

2 kengyel } }

3 markolat kupak } markolat

4 markolat karika } }

(nem látszik)

5 kardanya

6 fogantyú

7 eszstatóvas

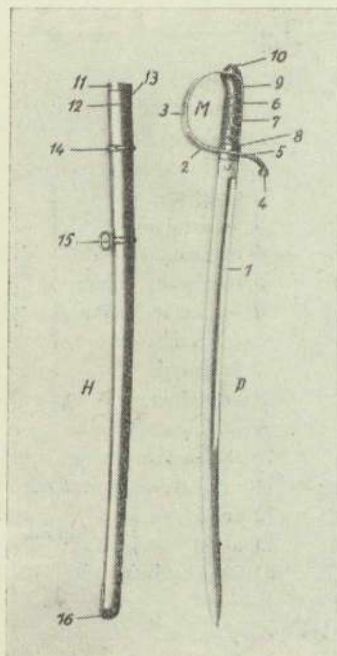
8 hüvely karika

9 felső } tartópánt

10 alsó } }

2. ábra.

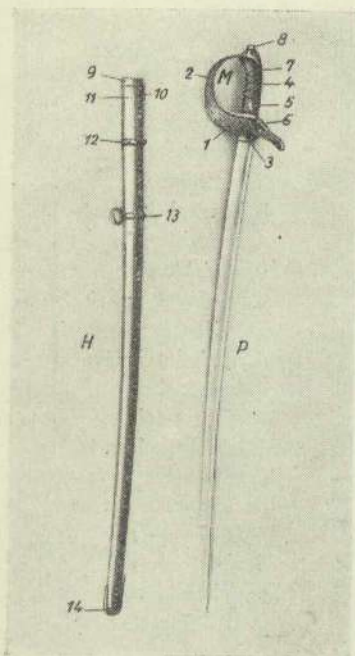
A 77 M. lovassági kard.

- P = penge
 M = markolat
 H = hüvely
1 homorulat	} kosár	} markolat
2 háritólap		
3 kengyel		
4 gomb		
5 kosárhüvely	} markolat	
6 markolat kupak		
7 markolat szegecs		
8 markolat karika		
9 fogantyú		
10 szegecs tok		
11 hüvely szájkarika		
12 szájkarika anyacsavar		
13 szájkarika csavar		
14 felső	} tartópánt	
15 alsó		
16 csúsztatóvas		

3. ábra.

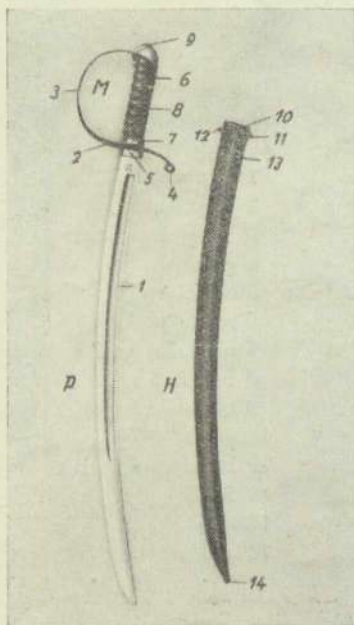
A 4 M. lovassági kard.

- P = penge
 M = markolat
 H = hüvely
1	hárítólap	} kosár	} markolat
2	kengyel		
3	kosárhüvely		
4	markolat kupak		
5	markolat szegecs		
6	markolat karika
(nem látszik)		
7	fogantyú		
8	kardánya		
9	hüvely szájkarika		
10	szájkarika csavar		
11	szájkarika anyacsavar		
12	felső	} tartópánt	
13	alsó		
14	csúsztatóvas		

4. ábra.

A 40 M. gyalogcsendőr kard.

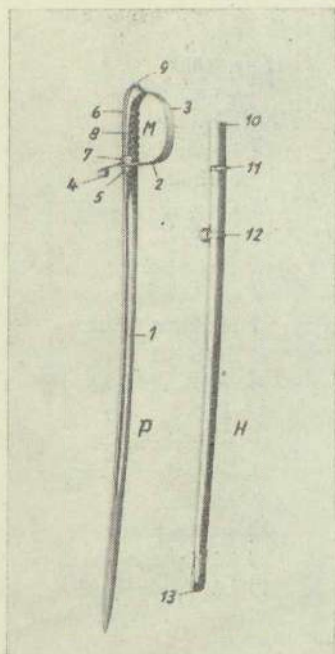
- P = penge
 M = markolat
 H = hüvely
 1 homorulat
 2 háritólap
 3 kengyel
 4 gomb
 5 kosárhüvely
 6 markolat kupak
 7 markolat karika
 8 fogantyú
 9 markolat kupak gomb
 10 hüvelybetét
 11 hüvelybetét rögzítő esavar
 12 erősítő szem
 13 hüvelytartó kamó
 14 hüvelyvég gomb

} kosár

} markolat

5. ábra.

A csendőr hosszú lovassági kard.

P = penge

M = markolat

H = hüvely

1 homorulat

2 háritólap

3 kengyel } kosár

4 gomb

5 kosárhüvely

6 markolat kupak

7 markolat karika

8 fogantyú

9 markolat kupak

gomb

10 hüvely szájkarika

11 felső

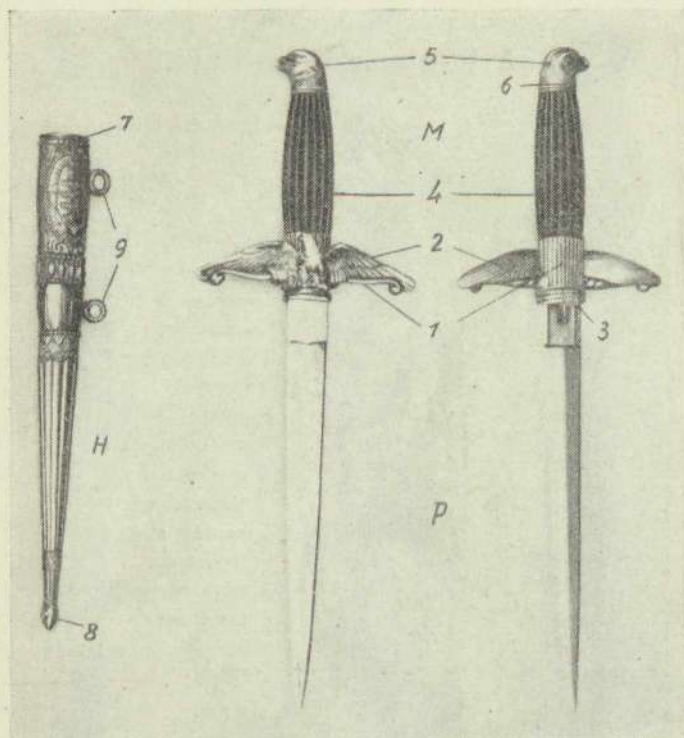
12 alsó } tartópánt

13 csúsztatóvas

markolat

6. ábra

A repülő tiszti tőr.

7. ábra.

P = penge

M = markolat

H = hüvely

1 tőrkereszt

2 turul díszítés

3 rúgós nyomógomb

4 fogantyú

5 turulfej

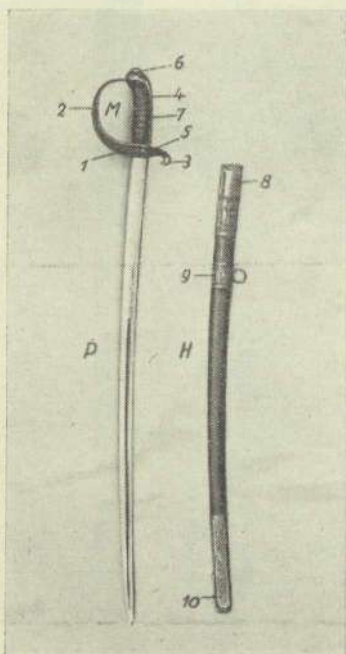
6 turulfej esavar

7 ütközőlap

8 gomb

9 két fül

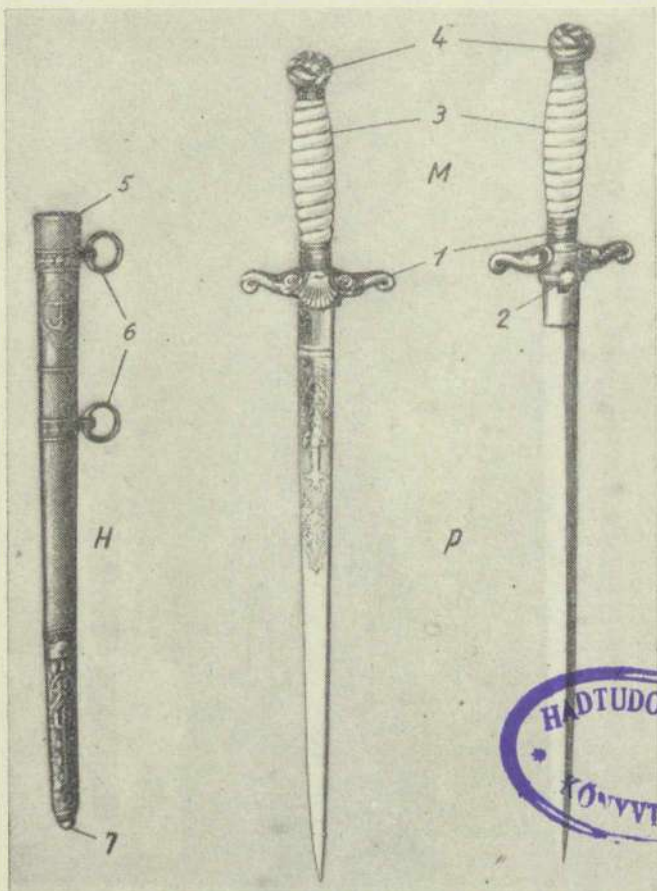
A folyamőr tisztí kerd.

- P = penge
 M = markolat
 H = hüvely
1 háritólap	}	kosár
2 kengyel		
3 gomb		
4 markolat kupak		
5 markolat karika
(nem látszik)		
6 kardanya		
7 fogantyú		
8 hüvelyes szájkarika		
9 tartópánt		
10 hüvelyes csúsztatóvas		

8. ábra

A folyamőr tisztí tör.

9. ábra.

P = penge
 M = markolat
 H = hüvely

1 törkereszt 3 fogantyú
 2 nyomógomb 4 záró csavar

5 ütközőlap
 6 két karika
 7 gomb

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84727062

